

Zofia Sajdek, Jakub Gomułka

Konferencja: *Chrześcijaństwo w popkulturze*

Wrocław, 10–12 grudnia 2015

W dniach 10–12 grudnia 2015 roku we Wrocławiu odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa pt. „Chrześcijaństwo w popkulturze”. Organizatorem wydarzenia było Stowarzyszenie Badaczy Popkultury i Edukacji Popkulturowej „Trickster”, zrzeszające studentów i doktorantów różnych kierunków studiów, których łączy zainteresowanie kulturą popularną.

W ciągu trzech dni konferencji wygłoszono ponad 30 referatów. Znaczna część prelegentów posiadała afiliację Uniwersytetu Wrocławskiego, jednakże nie brakowało uczestników m.in. z Krakowa, Łodzi, Katowic, Poznania, Warszawy, Opola, Rzeszowa. Zróżnicowaniu geograficznemu towarzyszyło również bogactwo tematyczne.

Konferencję otworzył referatem pt. *„Jawnogrzesznica” i inne herezje albo science fiction jako „system wczesnego ostrzeżenia”: Polska fantastyka religijna w obliczu przelomu roku 1989* Jacek Horężga z Uniwersytetu Wrocławskiego. W swoim wystąpieniu opowiedział o historii wątków religijnych w polskiej fantastyce. W pierwszej części referatu prelegent skupił się na historii pisma „Fantastyka” w latach 80., następnie przeszedł do omówienia twórczości wybranych polskich autorów fantastyki i science fiction publikujących w latach 90. Mówił m.in. o pierwszym zbiorze opowiadań fantastycznych o tematyce religijnej pt. *Jawnogrzesznica*. Wystąpienie miało charakter typowo erudycyjny – osoby zainteresowane tą tematyką zostały

wręcz zasypane tytułami, nazwiskami i datami.

Tego samego dnia wystąpiła także mgr Natalia Kościńska (także z Uniwersytetu Wrocławskiego). W swoim wystąpieniu pt. *Ksiyndza z kazalnicy zrucic – chrześcijaństwo oczami twórców folkowych* zanalizowała wątki religijne i antyklerykalne w piosenkach folkowych, odnosząc się m.in. do twórczości zespołu R.U.T.A.

W kolejnym dniu jeden z ciekawszych referatów wygłosiła mgr Katarzyna Żarnowska (Uniwersytet Jagielloński). W wystąpieniu pt. *Szaleństwo ponad dogmatami, czyli najdziwniejsze interpretacje chrześcijaństwa w japońskiej popkulturze* przedstawiła nawiązania do religii chrześcijańskiej obecne w popkulturze japońskiej, uobecniające się głównie w postaciach księży i zakonnic, a także aniołów. Jak się okazało, księża w japońskiej popkulturze pełnią funkcję przede wszystkim superbohaterów walczących z demonami czy wampirami. W jednym z filmów animowanych opowiadających o walce ze złymi mocami głównym bohaterem był papież, jednakże stanowisko to piastował

młody chłopiec. Wątek zakonnicy podjęła w następnym wystąpieniu (*Wizerunek zakonnicy w kinie japońskim*) mgr Katarzyna Skulimowska. Opowiedziała o tym, jak japońska popkultura przedstawia zakonnice – mianowicie przede wszystkim jako fetysz erotyczny (mangi), a także symbol cywilizacji Zachodu kojarzącej się z uciskiem, również mający podtekst erotyczny.

Jedno z najbardziej interesujących i wzbudzających dyskusję wystąpień wygłosił dr Paweł Plichta z Uniwersytetu Jagiellońskiego. Opowiedział o animowanej wersji Księgi Estery, w której wszyscy bohaterowie byli warzywami. Film jest częścią większej serii „Veggie Tales” (do której należą opowieści różnego rodzaju, nie tylko biblijne). Tytuł referatu to: *Kiedy porstaje się królową..., czyli popkulturowe reinterpretacje Księgi Estery*.

W ramach tego samego bloku mgr Katarzyna Winiarska-Ścisłowicz (także z Uniwersytetu Jagiellońskiego) zaprezentowała referat *Od rytuału do plastikowej tarantuli. Tarantyzm i jego kulturowa recepcja w czasach współczesnych*. Opowiedziała o specyficznym dla południowych Włoch (region

Apuli) kulturowym przetworzeniu motywu tarantuli i jej ukąszenia. Osoba ukąszona wchodzi w rytualny szaf. Współcześnie odbywają się tarantyczne festiwale tańca mające na celu podkreślenie kulturowej odrębności regionu. Symboliczne ukąszenie tarantuli wiąże się z erotycznym zauroczeniem – tarantula jest symbolem miłości.

Tego dnia ogłoszono także m.in. referat pt. „*Kiss me Jesus*”. *Obraz chrześcijaństwa w musicalach lat 60. i 70.* (mgr Wojciech Bernatowicz, Uniwersytet Warszawski), w którym omawiane były musicale o tematyce chrześcijańskiej (w tym oczywiście *Jesus Christ Superstar*), a także *Profetyczna popkultura, uciekający Papież, czyli „Habemus Papam” Nanniego Moretti*, w którym mgr Diana Dąbrowska (Uniwersytet Łódzki) przedstawiła historię opowiedzianą w filmie *Habemus Papam* jako zapowiedź abdykacji Benedykta XVI.

W ostatnim dniu konferencji mgr Radosław Pisula z Uniwersytetu Opolskiego wygłosił niezwykle ciekawy referat *Amerykański Jezus. O motywach biblijnych w „RoboCopie” Paula Verhoevena*. Verhoeven w filmie

RoboCop z 1987 roku przedstawił wizję brutalnego, cyborgicznego, ale sprawiedliwego zbawiciela – bohatera na miarę społeczeństwa amerykańskiego doby prezydentury Ronalda Reagana. Prelegent wskazywał na konkretne sceny filmu nawiązujące do postaci Jezusa, m.in. tę, w której tytułowa postać chodzi po wodzie.

Następna prelekcja Aleksandry Kozłowskiej (Uniwersytet Jagielloński) pt. *Fenomen Biblii dla dzieci* dotyczyła książek prezentujących opowieści biblijne najmłodszym czytelnikom. Wiele polskich wydawnictw, często niezwiązanych z Kościołem katolickim, ma w ofercie takie pozycje. Są one najczęściej kupowane jako prezenty komunijne i jest to znaczący segment polskiego rynku książek religijnych. Ich jakość jest różna, niezależnie od tego, czy wydawnictwo jest kościelne, czy prywatne. Bardzo często wydawcy nie dbają nie tylko o zgodność treści z Pismem Świętym, ale zaniedbują też szatę graficzną i wygląd tekstu, oszczędzając m.in. na kosztach zakupu odpowiednich czcionek.

Jeden z organizatorów konferencji, mgr Julian Jeliński (Uniwersytet Wrocławski), przed-

stawił referat pt. *Żartując z Syna Bożego. Wariacje postaci Jezusa w serialach „Family Guy” oraz „Black Jesus”*. Jego prelekcja dotyczyła obecności postaci Jezusa w komediowym serialu animowanym *Family Guy* i sitcomie *Black Jesus*. Jezus w *Family Guy* jest przedstawiony jako jeden z wielu bohaterów, przeciętny człowiek, mający przygody analogiczne do tych, które spotykają inne postaci serialu. Z kolei w *Black Jesus* Jezus jest czarnoskórym mieszkańcem biednych przedmieść dużej metropolii, obdarzonym pewnymi mocami, ale są to moce relatywnie słabe. Autor prezentacji zwracał uwagę, że postać Jezusa w obu przypadkach (choć bardziej widać to w *Black Jesus*) jest zasadniczo głosicielem wartości wywodzących się z chrześcijaństwa.

Kolejnym referentem był mgr Dawid Junke (Uniwersytet Wrocławski), który przedstawił referat *Niebiańska interwencja na szklanym ekranie. Bóg, proctwa i anioły w serialach „Joan of Arcadia”, „Eli Stone” i „Saving*

Grace”. Prelekcja dotyczyła trzech współczesnych telewizyjnych seriali amerykańskich nawiązujących do wątków chrześcijańskich.

Ostatnia prelekcja, o której chcielibyśmy wspomnieć, została wygłoszona przez mgr Katarzynę Cupałę (po raz kolejny Uniwersytet Wrocławski) i nosiła tytuł *Dewot idealny Ned Flanders. Kreskówkowa krytyka protestantyzmu w serialu „The Simpsons”*. Prelegentka zwróciła uwagę na fakt, że postać Flandersa nie jest w zasadzie negatywna i na tle innych bohaterów serialu często wypada dość korzystnie (np. wykazuje troskę o dzieci). Niemniej jednak stanowi niewątpliwą satyrę na główny nurt amerykańskiego protestantyzmu.

Prócz wielu ciekawych wystąpień wydarzeniem towarzyszącym konferencji było spotkanie z ks. Andrzejem Dragułą, autorem książki *Copyright na Jezusa*. Rozmowa, ciesząca się dużym zainteresowaniem, odbyła się w Empiku i dotyczyła związków popkultury z chrześcijaństwem.